

SOCIJALNA DIMENZIJA I PROMJENE U SUSTAVU VISOKOG OBRAZOVANJA

Higher Education: Wide Access or a Privilege?

Podgorica, 26. svibanj 2015.

Tomislav Vodička

Sveučilište u Zagrebu

SADRŽAJ

- Promjene u 2005. i što je to značilo za visoko obrazovanje
- Kada je socijalna dimenzija postala važna?
- EUROSTUDENT istraživanja, TEMPUS ACCESS
- Zaokret u politici financiranja VO, Strategija, sustav stipendija
- Utjecaj promjena na socijalnu dimenziju
- PL4SD i novi set preporuka

BOLONJSKI PROCES

- 2001. RH - Bolonjska deklaracija
- 2005. akreditacija studijskih programa i pokretanje bolonjskog načina studiranja
- 2009. Zakon o osiguravanju kvalitete u znanosti i visokom obrazovanju

Znatan porast broja institucija

- Na javnoj razini: sveučilišta i veleučilišta
- Na privatnoj razini: visoke škole

Trend decentralizacije visokog obrazovanja nastavio se i do danas

OECD TE review

- 2008. – OECD-ova (*Organisation for economic co-operation and development*) analiza nacionalnog sustava na 2006.
- Tematska područja: upravljanje, legislativa, QA, jednakost, regionalna uloga, znanost i inovacije, tržište rada, internacionalizacija
- Zaključci: binarna struktura, disbalans između Zagreba i ostatka zemlje, neučinkoviti modeli upravljanja i niska razina integracije sveučilišta, slabo razvijeni i međusobno nepovezani sustavi prikupljanja podataka, posljedično i nedostatak podataka na nacionalnoj razini o ključnim aspektima (izravni i neizravni troškovi po studentu, troškovi opreme, troškovi održavanja etc.) , te nepovezanost javnog financiranja s ishodima u sustavu visokog obrazovanja.

JEDNAKOST

- Financiranje studenata prema potrebi, a ne prema zaslugi
- Razvoj studentskih službi (karijera, psihološko savjetovanje, pravobranitelj, ALUMNI)
- Različiti pristupi VO i diferencijacija „mlađih” i „starijih” studenata
- Jednak financijski tretman redovitih i izvanrednih studenata
- Organizacija nastave

U SMISLU KVALITETE

- Uvjetovanost napretka na studiju i financijskih podstreka
- Smanjivanje broja godina do stjecanja kvalifikacije
- Poticanje interinstitucionalne suradnje i reguliranje „fuša”

DATA COLLECTION

- Od 2006. u EUROSTUDENT-u
 - Priključili smo se 2008. u IV rundi
 - Nacionalno izvješće 2011.
-
- TEMPUS ACCESS (pristup i financiranje)
 - Svi dionici uključeni (HSZ, UNI, VVVŠ, AZVO, MZOS, NGO)
 - 2011.-2013. – 5 nacionalnih izvješća, preporuke za izmjenu politike financiranja, europsko komparativno izvješće
-
- TEMPUS EDUQUALITY (podzastupljene skupine)
 - Svi dionici uključeni (HSZ, UNI, VVVŠ, AZVO, MZOS, NGO)
 - 2010.-2013. – 9 nacionalnih izvješća/preporuka

NACIONALNA STRATEGIJA

- obrazovanje, znanost i tehnologija
- 2012. – 2015.
- Sveobuhvatan pristup i definicija dugoročnih ciljeva
- U visokom obrazovanju (8) – cilj br. 6. „Unaprijediti studentski standard uz posebnu brigu za socijalnu dimenziju studiranja”
- Usklađen s ministarskim Praškim, Bukureštanskim i Londonskim priopćenjem
- Čitav set aktivnosti usmjerenih na studente s invaliditetom, sve podzastupljene skupine, studente s djecom, reformu studentskog standarda
- Nalazi i preporuke TEMPUS ACCESS projekta i rezultati i analize dobivene iz EUROSTUDENTA temelj definicija ranjivih skupina i njihovih potreba
- Predviđa osnivanje Nacionalne skupine za unaprjeđenje socijalne dimenzije visokog obrazovanja

PILOT PROJEKT PROGRAMSKIH UGOVORA 2012-2015

- *Funding agreements*
- Početak pregovora 2011. godine, u suradnji sa Svjetskom bankom
- Usuglašeni obvezni nacionalni ciljevi
 - Olakšanje pristupa studiju i potpora pri studiju za studente slabijega socijalno-ekonomskog statusa i studente s invaliditetom;
 - Olakšanje pristupa i osiguravanje kvalitete studija za studente starije od 25 godina
- PPU nije bio obvezan, no prihvatila su ga sva javna sveučilišta
- U akademskoj godini 2012./2013. uveden je trogodišnji pilot
- 100 M€ ovisnih ne više samo o in-putu, nego i o out-putu

OBVEZA MINISTARSTVA

- Glavarina za svakog „uspješnog” studenta (55 ECTS-a) u iznosu od 500€

KOREKCIJE SUSTAVA STIPENDIRANJA

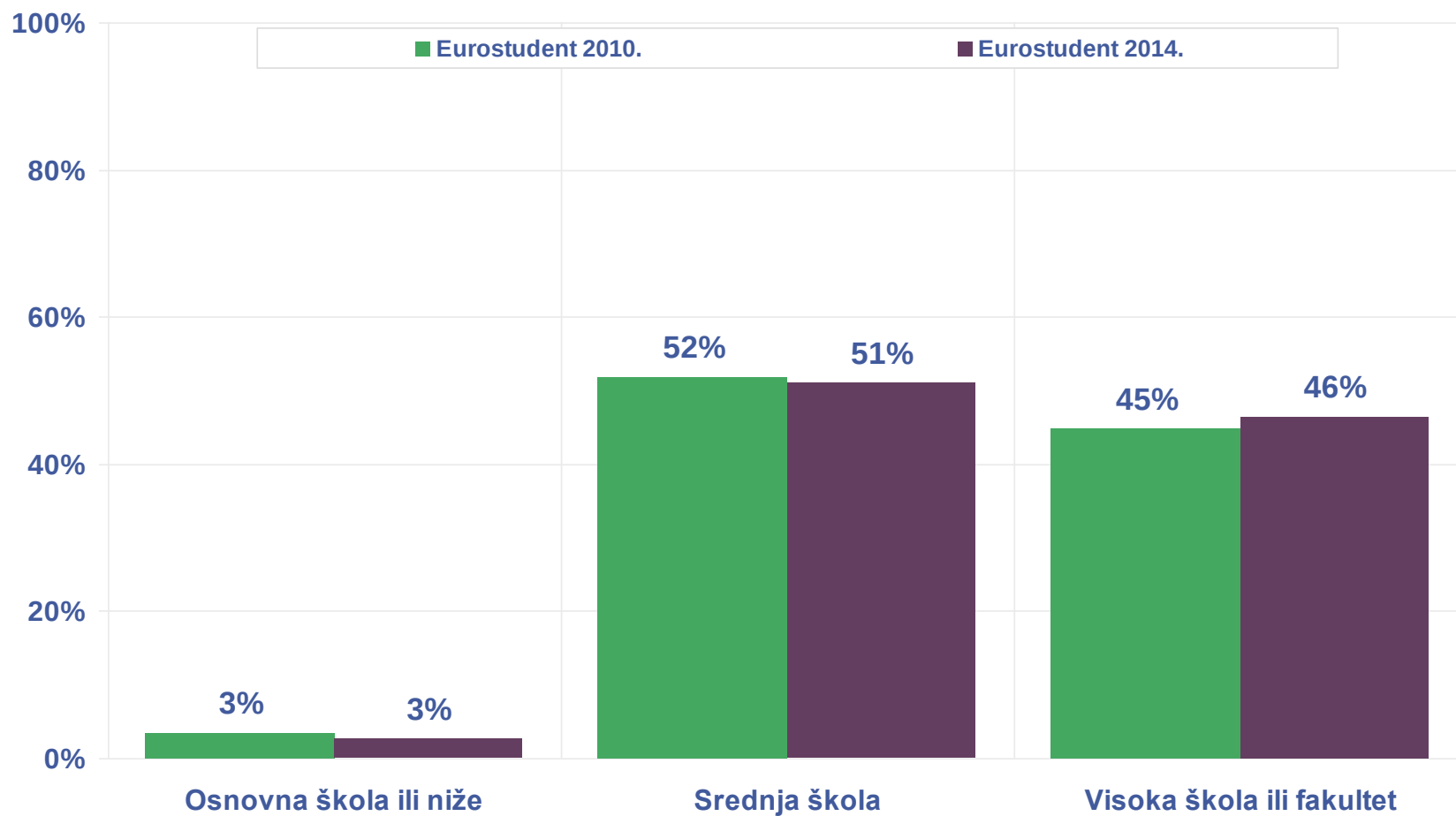
- Dio stipendija (za izvrsne studente) prebačen na sveučilišta
- Analiza sustava studentske prehrane dovela do ušteda
- Dio tog proračuna prebačen je na stipendije MZOS-a (povećanje fonda za 70%)
- Prosječna stipendija povećana je s 500 na 1200 kn

EUROSTUDENT V

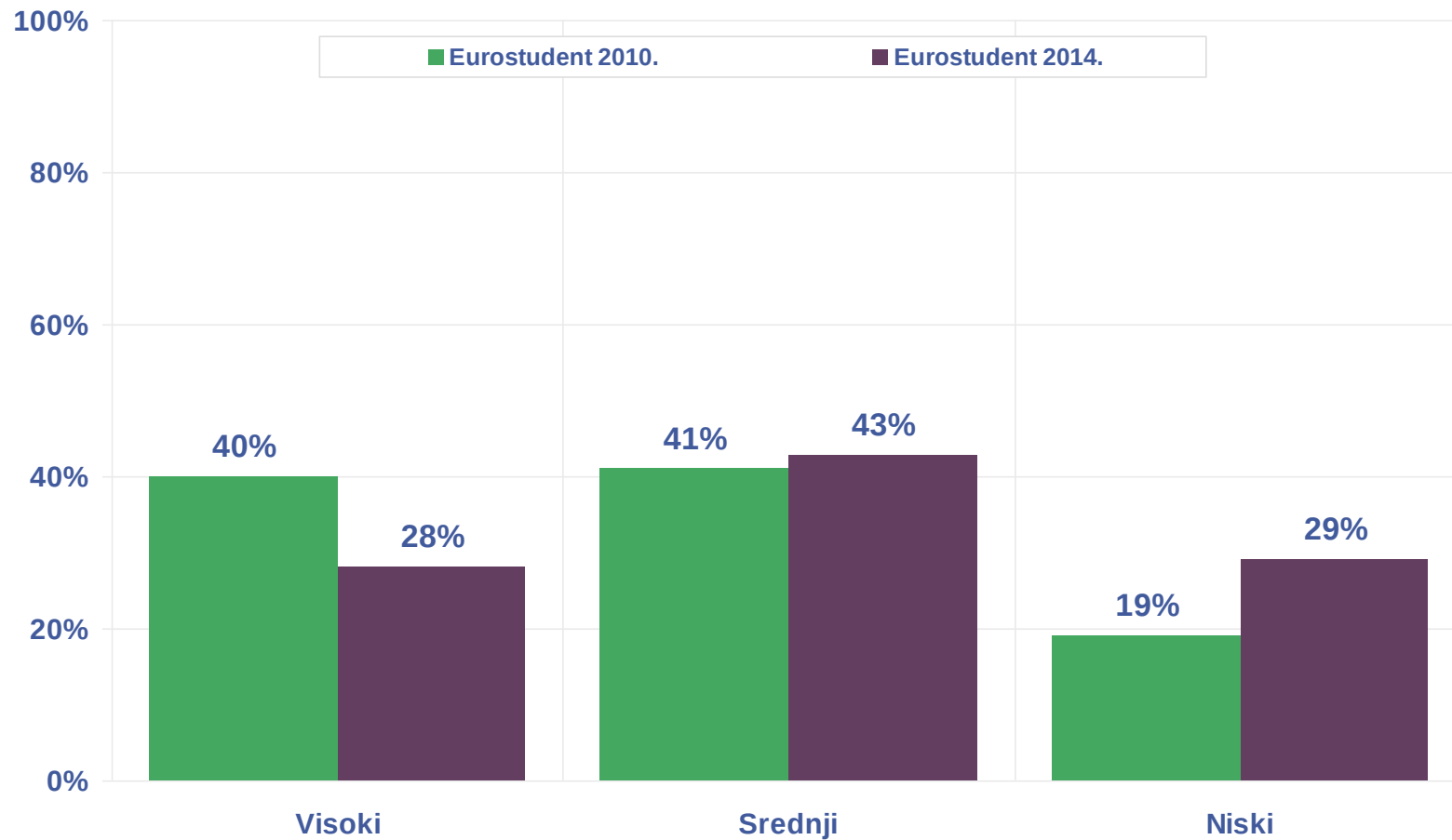
- Lipanj 2014
- On-line anketa
- Sva visoka učilišta (privatna/javna), svi studenti neovisno o statusu (redoviti/izvanredni)
- Komparacija prijašnjeg i sadašnjeg stanja i analiza nastalih promjena
- Temelj za buduće promjene

Neke od karakteristika: roditelji, društveni status, ulazak u sustav, smještaj, troškovi, posao, tržište rada

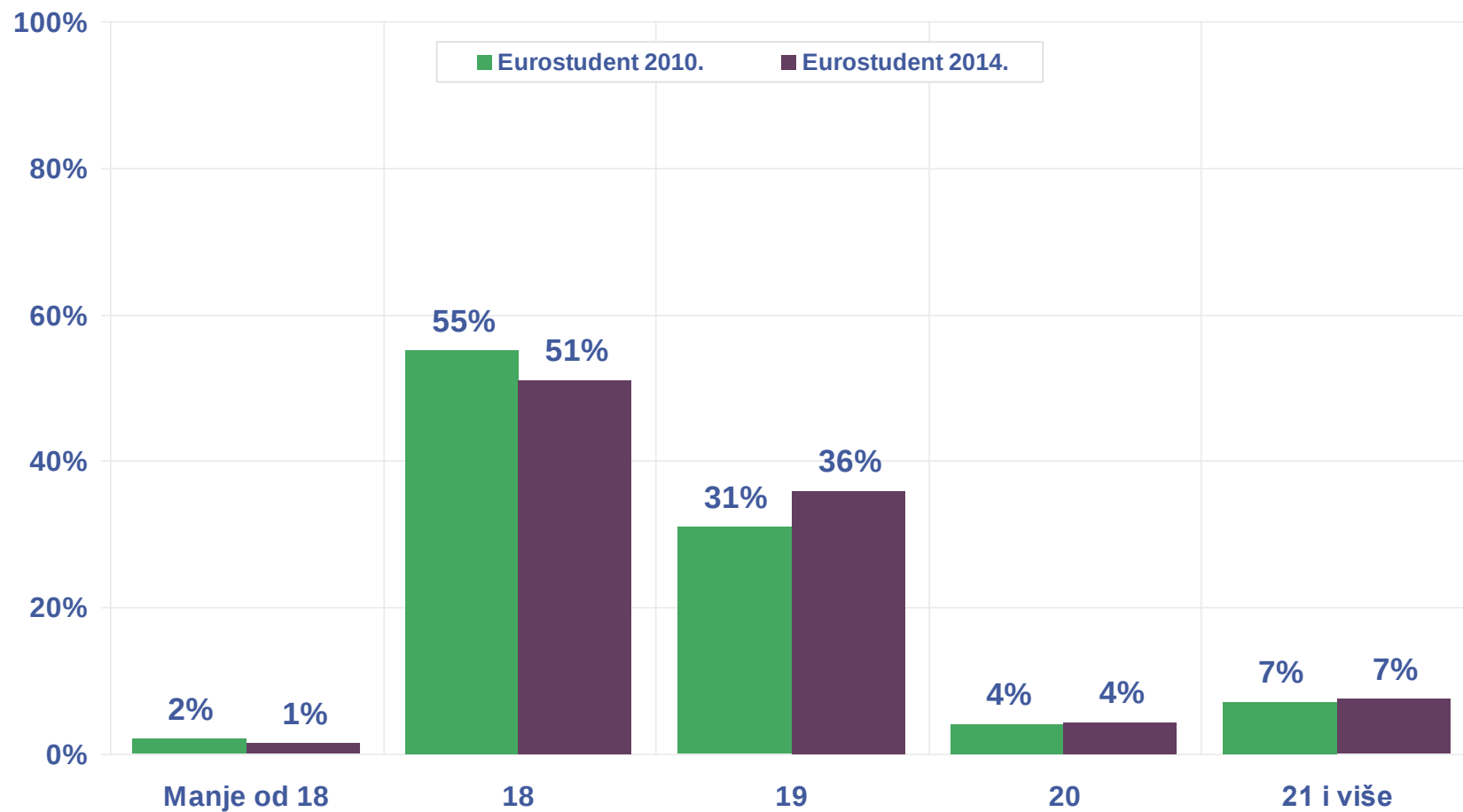
Obrazovno zaleđe roditelja

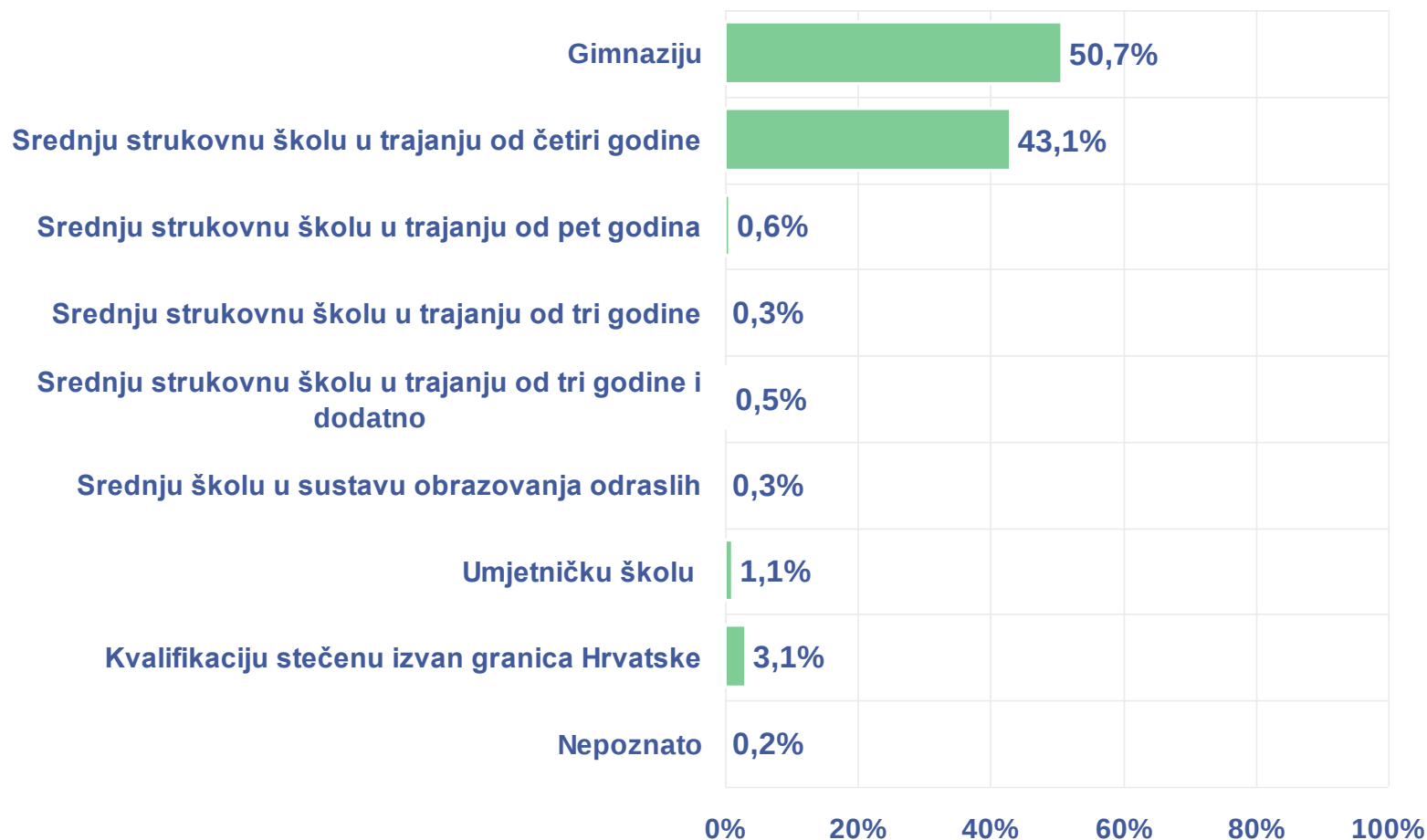
Samoprocjena društvenog statusa

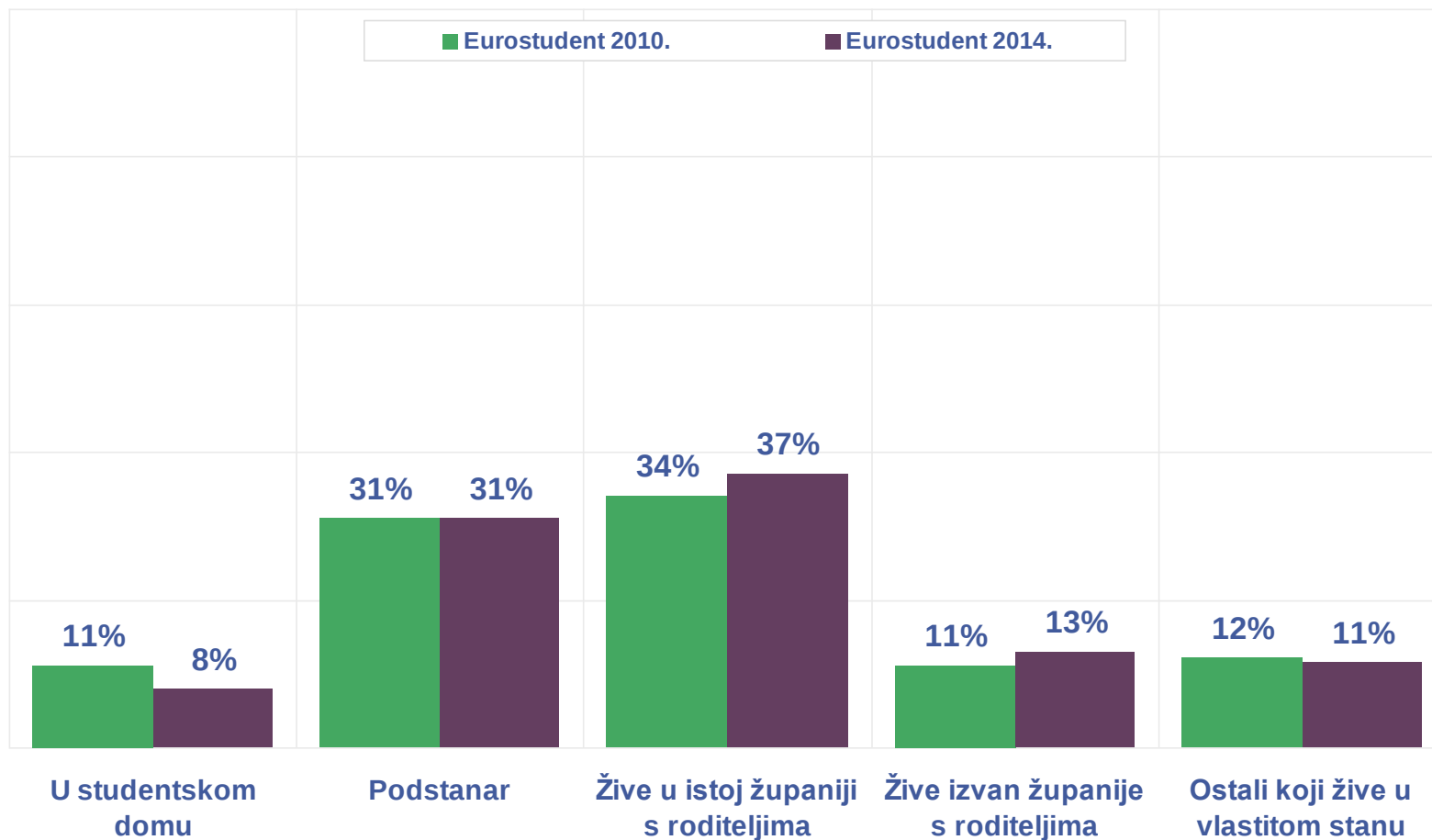
Dob ulaska u sustav

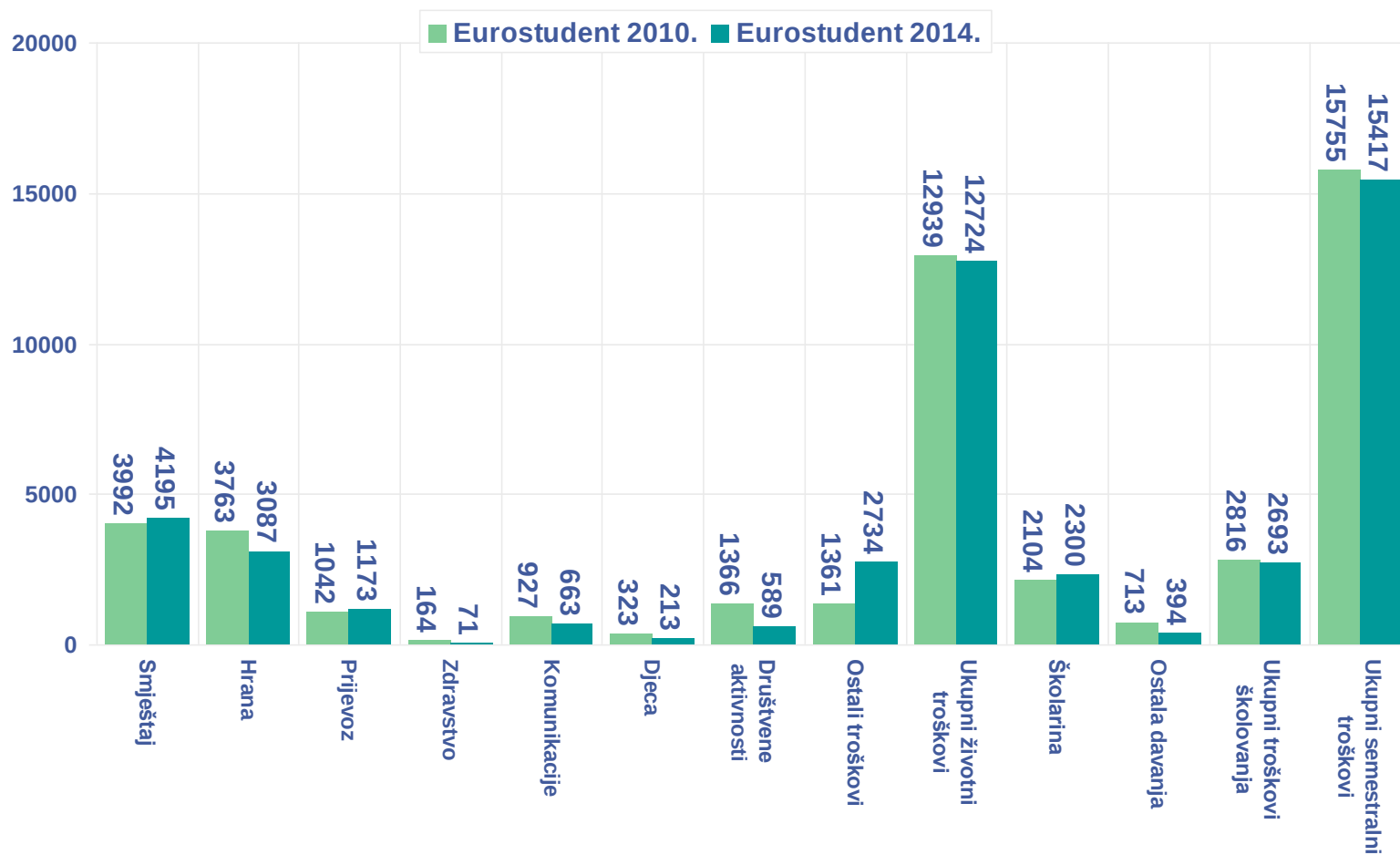
Završena razina obrazovanja prilikom ulaska u sustav visokog obrazovanja

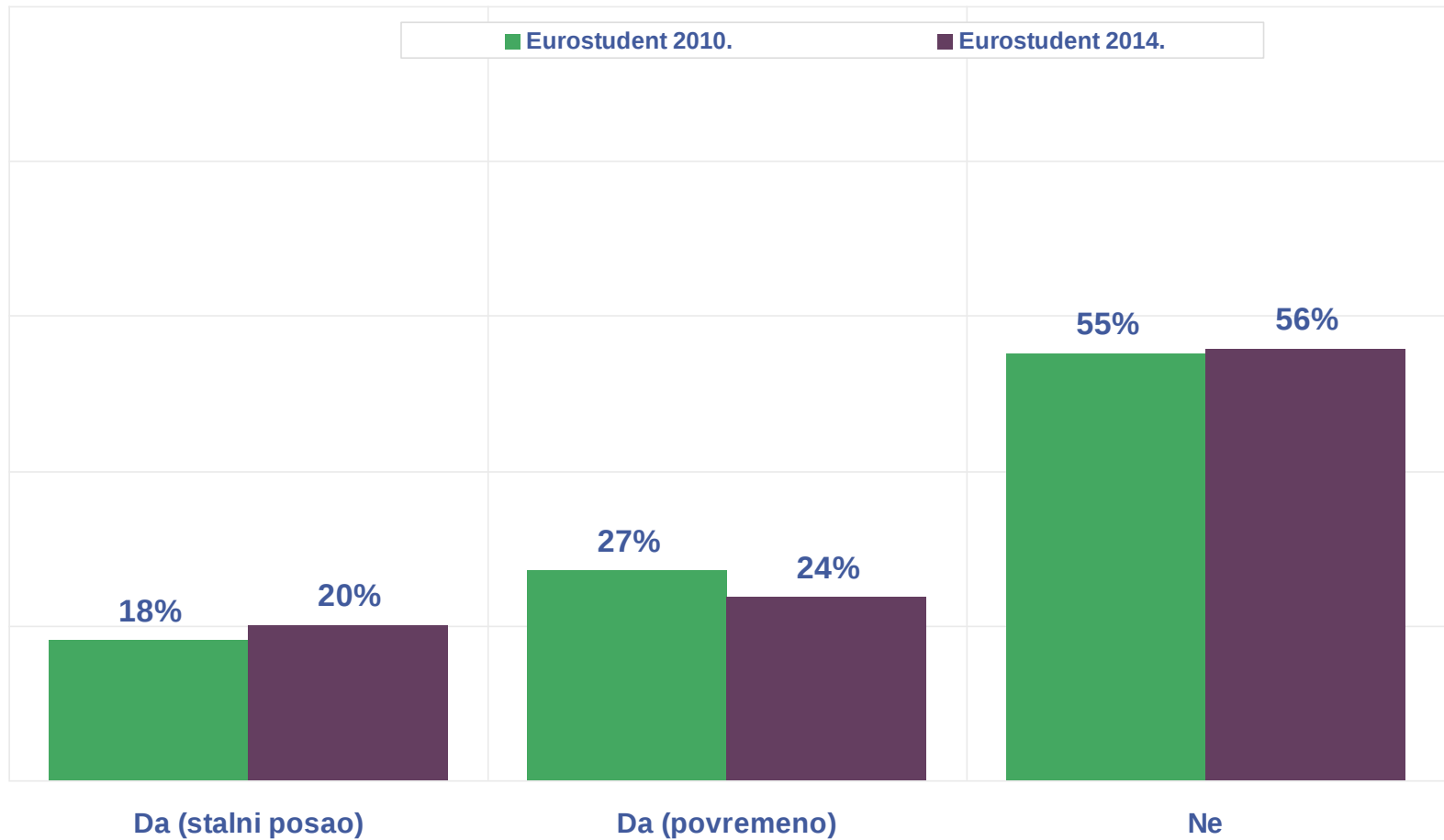
Distribucija smještaja

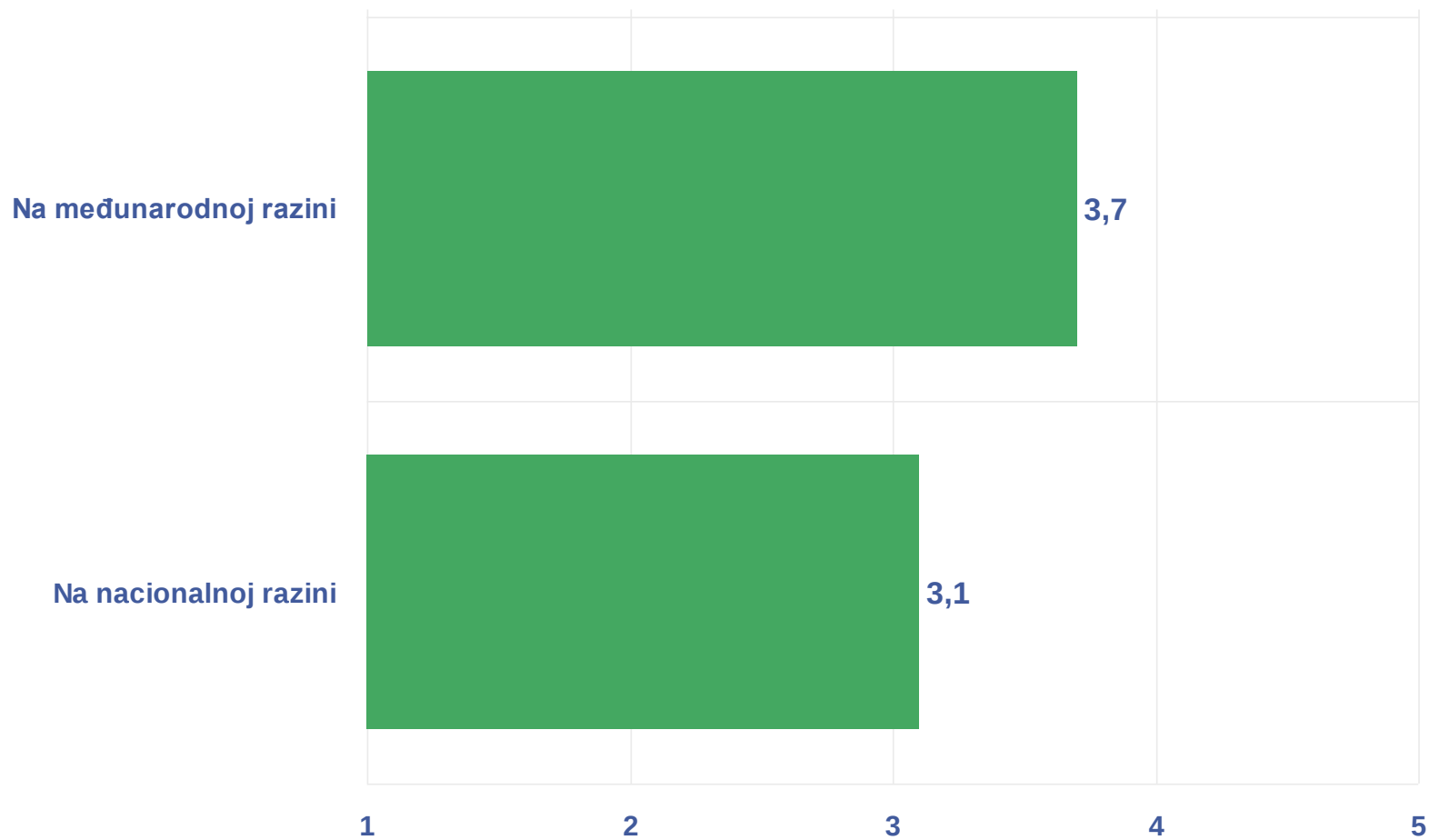
Prosječni semestralni troškovi

Obavljanje plaćenog posla

Procjena izgleda na tržištu rada

Prosječan profil – zajedničke karakteristike

- Maturanti vs povratnika
- Podzastupljenost muškaraca, ovisni o vrsti srednjoškolskog obrazovanja
- Približno jednaki troškovi godina (životni/studijski)
- Bolje obiteljsko zaleđe jamči i veće šanse za uspjeh
- Obitelj glavni izvor financiranja (+ smještaj)
- Relativno malen udio na tržištu rada
- Slabi izgledi na tržištu rada (samoprocjena)

PL4SD THEMATIC REVIEW

„PEER LEARNING 4 SOCIAL DIMENSION”

2012-2015

Nositelji: IHS, DZHW, ESU, IRO

Dvije osnovne aktivnosti:

- Izgradnje baze podataka (mjere, aktivnosti u 47 zemalja)
- Peer misije:
 - Litva, Armenija i Hrvatska
 - 5-dnevni posjet
 - sastanci sa 60 dionika iz cijeloga sustava
 - izrada background reporta i izvješća

PREPORUKE ZA DALJNI RAZVOJ

KRATKOROČNI

Jedinstveni data collection na razini sustava (studentske potpore kao prioritet); dublja analiza učinka PPU-a na pojedinačnim VU; anticipacija socijalne dimenzije na razini sastavnice; veća suradnja VU-a po pitanjima stud. službi; povećanje iznosa stipendije.

SREDNJOROČNI

Novi PPU – snažnije orijentiran prema VEL i VŠ; procedura Državne mature prema „nekarakterističnim” grupama; centralizirani sustav potpora, po mogućnosti kroz jedan prijavni proces uz kriterije utemeljene na potrebama i uz povećani iznos; financijska i logistička potpora (nekim) srednjim školama

DUGOROČNI: sveobuhvatna nacionalna politika (socijalna dimenzija)